

landbouwkundig tijdschrift

77STE JAARGANG NR. 19 — NOVEMBER 1965

Het nut van het landbouwschap

 De meeste lezers van het Landbouwkundig Tijdschrift zullen het Landbouwschap wel als een nuttige instelling beschouwen, maar dit wil niet zeggen, dat alle bij dit schap aangesloten grondgebruikers er ook zo over denken. Ten behoeve van het TV-programma: 'Wat is er aan de hand met de landbouw?' is dit in opdracht van de NCRV onlangs onderzocht door het Instituut voor Toegepast Marktonderzoek in Hilversum¹. Als voorbereiding voor een TV-programma is dit onderzoek uitzonderlijk grondig opgezet, al zou een universitair instituut uiteraard wel wat meer tijd aan de voorbereiding hebben besteed en zo mogelijk met een wat grotere steekproef hebben gewerkt. Bij dit onderzoek is aan een min of meer volgens toeval gekozen steekproef van 300 landbouwers en veehouders, dus niet van tuinders of van grondgebruikers met een hoofdberoep buiten de landbouw, een aantal vragen gesteld over actuele landbouwproblemen. Een van deze vragen luidde: 'Hoe denkt U over het landbouwschap, vindt U dit een nuttige instelling, een niet nuttige instelling of heeft U daarover geen mening?' De meerderheid, 51 %, antwoordde 'nuttige instelling', 32 % 'niet nuttige instelling', terwijl 17 % hierover geen mening had. Gezien de belangrijke groep van landbouwers en veehouders, die het nut van het landbouwschap niet inzien, terwijl zij hier wel voor moeten betalen, is het van belang na te gaan wat voor mensen dit zijn (tabel 1). Uit deze tabel blijkt duidelijk dat de boeren die niet overtuigd zijn van het nut van het landbouwschap niet alleen gezocht moeten worden onder de weinig ontwikkelde kleine boeren, die niet begrijpen dat de tijden veranderen en zij mee moeten veranderen. Ook van de boeren, die een middelbare of hogere landbouwschool hebben bezocht en van degenen met een bedrijf boven de 20 ha

¹ Rapport inzake een onderzoek naar de meningen van landbouwers over toestanden en verhoudingen in de landbouw ten behoeve van de NCRV, INTOMART, Hilversum, 1964, en

Detaileringen betreffende een onderzoek naar meningen van landbouwers over toestanden en verhoudingen in de landbouw, INTOMART, Hilversum, 1965.

² De absolute aantallen waaruit deze percentages zijn berekend, zijn tussen haakjes vermeld.

Tabel 1 Enkele kenmerken en meningen van landbouwers en veehouders naar hun opvatting over het nut van het landbouwschap

	Nuttig %	Niet nuttig %	Geen mening %	Totaal ²⁾ %
<i>Bedrijfs grootte</i>				
1—5 ha	40	40	20	100 (45)
6—10 ha	52	30	17	100 (108)
11—20 ha	53	28	19	100 (96)
21 ha of meer	53	35	12	100 (51)
<i>Onderwijs</i>				
alleen l.o.	42	42	17	100 (72)
lagere landbouwschool	50	32	18	100 (102)
middelbare of hogere landbouwschool	57	38	4	100 (47)
<i>Streeft naar verandering bedrijfsoppervlakte</i>				
uitbreiding	50	35	15	100 (156)
gelijk blijven	52	28	21	100 (129)
<i>Regering heeft open oog voor de positie van de boeren</i>				
ja	71	18	11	100 (135)
neen	36	45	19	100 (126)
<i>Hebben de boeren, omdat zij boer zijn, recht op steun uit de gemeenschap</i>				
ja	53	29	18	100 (153)
neen	49	35	16	100 (147)
<i>Bereid zelfstandigheid prijs te geven voor hoger inkomen</i>				
ja	61	22	17	100 (54)
neen	50	33	17	100 (216)
<i>Afvltoeiing arbeidskrachten naar industrie</i>				
industrie welkome opvang overschot	52	30	18	100 (162)
industrie onttrekt noodzakelijke krachten	50	35	15	100 (138)
<i>Zou weer boer worden als hij overnieuw kon beginnen</i>				
ja	52	33	16	100 (192)
neen	50	30	19	100 (108)
<i>Bezoek vergaderingen organisaties</i>				
regelmatig	67	20	12	100 (147)
zelden	42	42	17	100 (72)
nooit	50	33	17	100 (36)
geen lid landbouworganisatie	13	53	33	100 (45)
Totaal	51	32	17	100 (300)

is nog meer dan een derde er van overtuigd dat het landbouwschap geen nuttige instelling is. Dit is zelfs het geval bij een vijfde van degenen, die zeggen regelmatig de vergaderingen van hun landbouworganisaties te bezoeken.

Uit de vragen over de mening van de boeren over landbouwpolitieke vraagstukken, die we iets verkort hebben weergegeven, blijkt dat veel boeren meer begrip hebben voor de landbouwpolitiek en de maatschappelijke veranderingen dan men dikwijls meent. Ongeveer de helft van de boeren meent dat de regering een open oog heeft voor de positie van de boeren, dat de boeren niet.

omdat zij boer zijn, aanspraak kunnen maken op steun van de gemeenschap en dat de zich uitbreidende industrie een welkome gelegenheid biedt om het overschot aan mensen in de landbouw op te vangen. De boeren, die het nut van het landbouwschap inzien, zijn wat dit betreft wat minder kritisch gestemd dan degenen die dit niet inzien, maar de verschillen zijn alleen statistisch betrouwbaar bij de vraag of de regering een open oog heeft voor de positie van de boeren.

Betrekkelijk weinig boeren zouden bereid zijn om hun zelfstandigheid prijs te geven teneinde een wat hoger inkomen te bereiken, maar deze komen het meest voor onder degenen die het nut van het landbouwschap inzien. Een heel wat groter deel zou geen boer meer willen worden als zij opnieuw zouden kunnen beginnen, maar wat dit betreft is er, evenals bij het streven naar bedrijfsuitbreiding, geen verschil van betekenis tussen degenen die het nut van het landbouwschap al dan niet inzien.

De algemene indruk van dit onderzoek is dat een belangrijke groep boeren die niet overtuigd is van het nut van het landbouwschap voor een groot deel bestaat uit verstandige en redelijk denkende mensen. Mogelijk is de voorlichting van het landbouwschap in het verleden niet geheel geslaagd, omdat men hier niet altijd vanuit is gegaan.

Lang niet iedereen, die het nut van het landbouwschap niet inziet, is medestander van de Bond voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw. Menigeen van hen is vrij actief lid van een standsorganisatie en denkt heel anders over de landbouwpolitiek dan de 'Vrije Boeren'.

A. W. van den Ban

ERRATUM

In het artikel van C. van den Berg en L. J. Locht: 'Overzicht van het economisch onderzoek in de cultuurtechniek' gepubliceerd in het *Landbouwk. Tijdschr.* 77 (1965) 17 dient gelezen te worden op pag. 625, onder formule (1):

- Y_r = agrarisch inkomen in het gebied
- L_r = agrarische beroepsbevolking in het gebied
- V_r = de bruto agrarische produktie in het gebied
- I_r = de leveringen van derden als invoer